

sustinea el, ei de capacitatea noastră de a-l crede, de felul cum ne tirau ei, artiștii aceia, pe noi, prin convenții, ca pe niște orbeți.

„Va să zică, se poate, totuși — ne-am spus unii altora, la ieșire, ca pentru a ne consola de o mare pierdere — va să zică, așa stau lucrurile... se poate, deși nu prea se poate... adică, stai să vezi... minciuna... convenția... și, dincolo de ele, de fapt, adevărul... adică...”

Nu-i vorbă, ne mai și maturizasem, cât de cît, în acest răstimp, mai trecuseră vreo doi-trei ani peste noi, ceea ce ne permitea acum să acceptăm ceva mai ușor că, uite, și minciuna asta, fir-ar ea a naibii de minciună, tot un fel de viață este, că, de fapt, ea, viața, nu e ruptă în două ca o piine, adevărul de o parte și minciuna de o parte; or, cine vrea să guste miezul...

„Merge, dom'le, se poate!” — am decretat, și ne-am mutat din nou, cu arme și bagaje, în tabăra din care plecasem, ba, mai mult, asemenea tuturor celor încercați de indoieli, am plătit acum tributul necesar excesului de zel, am devenit mai catolici decît papa, sărind, dezlănțuiți, nu peste un singur cal, ci peste herghelii întregi...

„Vrem convenții — am spus, lăsați convențiile să vină la noi, și enormitățile rostite pe scenă fără să se clipescă din ochi, fiindcă ele sînt de fapt iluzii, he-he, ce știți dumneavoastră... și decorul, și banda de magnetofon, și luminile colorate... ce lumini? orgă, domnilor, orgă electronică, cu efecte computerizate, sîntem doar în secolul tehnicii, ce mai, cine or fi fost oare neisprăviții care pretindeau acum, în aceste vremuri, teatru cu scena goală, cu actori despuiați, cu decoruri din trei surcele? Vrem

instalații — sustineam, vrem aparate și proiectoare, fundaluri bidimensionale și tridimensionale, cerane, dar nu pe pinză, domnilor, nu, pe aer, imagini în relief, dați-ne utilaje, efecte, aparatură, cu ele să vedeți dumneavoastră de cită artă sîntem noi în stare, de cită emoție, de cită...”

„Naiba știe, poate că o fi nevoie și de voi pe lumea asta — imi spunea într-o zi un inginer. Voi, adică, aștia cu ficțiunea... În ultimă instanță, s-ar putea ca omul să simtă nevoia și de ficțiune...” Ingerul tocmai dăduse în funcțiune o mare hidrocentrală și-i urmărisem nesomnul și tracul din noaptea dinaintea inaugurării, apoi îl însoțisem prin nebunia aceea de construcții, agregate, turbine, motoare de mare capacitate, la uriașul lui spectacol, și-acum, văzîndu-l stors, epuizat, într-o stare vecină cu transa, mă hotărisem să-l însoțesc, binevoitoare, și prin lumea paradoxurilor, în care, cine știe ca ce chestie, simțea el nevoia să dea iama.

„Se poate — i-am răspuns, se poate ca omul... nu-i așa... totul se poate. Adică, vezi bine, cînd totul se poate...”

Și, totuși... „ce se mai poate, cînd totul se poate?” — mă întreb și eu, din cînd în cînd, cu cuvintele poetului, care, iertat să-mi fie, dar mie-mi spun cite ceva. Ce se mai poate în artă, cînd totul se poate, ce se mai poate în teatru, cînd din el este adevăr și cît fals, în raport cu marile, inegalabilele adevăruri ale cotidianului, cită grațuitate și cît sublim, cită viață și cită moarte? Iată întrebări pe care mi le pun seară de seară, cînd... salutînd în stînga și în dreapta cu familiaritate, imi las paltonul la garderobă.

telex-,,teatru“•telex-,,teatru“•telex-,,teatru“

Studioul „Cassandra”, care, se știe, susține stagiunea bucureșteană cot la cot cu suratele sale mai mari, a prezentat pînă acum șase premiere! Pînă la sfîrșitul stagiunii va mai prezenta încă patru. Zece premiere, așadar, oferite publicului de o trupă mai puțin numeroasă decît a oricărui teatru, care mai are și de învățat pentru dramele de diplomă! Prislea teatrelor nu se dezmente! ● La Teatrul Național din Craiova se repetă piesa Seară de taină de I. D. Sîrbu, în regia lui Dan Alecsandrescu și în scenografia lui V. Pe-

nișoară-Stegaru. Tot aici se repetă o altă piesă în premieră pe țară, Singur în paradis de Mihai Dușescu, regișoare fiind Geta Tomescu, iar scenografa, Cleopatra Preduț. ● În librării se găsește volumul „Teatru comentat” de Mircea Șicșinescu. ● După „Tăndărică”, a fost în turneu în R. D. Germană (de data aceasta, la Weimar) Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași. ● La Teatrul „A. Davila” din Pitești a avut loc premiera piesei Mutul și mășlinele de Nicuță Tănășe. Direcția de

scenă este asigurată de actorul Valeriu Buciu. Nu s-or mai găsi regizori de profesie pentru piteșteni? ● „Viața românească” (nr. 2 și 3) publică piesa lui Vasile Rebreanu. Pe loc repaus... asasini! E ceva, nu mai sîntem singura publicație care lansează texte dramatice! ● În Italia, la Teatrul „Amfitrione”, a avut loc premiera piesei O scrisoare pierdută de I. L. Caragiale, interpretată de trupa „Nuovo Teatro”, sub conducerea lui Alessandro Ninchi. Altă pre-

(Continuare în p. 44)

VIITORUL ROL

ZOE MUSCAN

În cei douăzeci de ani de activitate artistică, Zoe Muscan a jucat la Piatra Neamț, Birlad, Pitești, Arad, Tg. Mureș, Brăila. Actrița nu se consideră dezavantajată de acest peregrinaj, dimpotrivă: „Mediile diferite, orașele, oamenii, deosebirile de climat creator, noii colegi — toate acestea m-au ajutat mult să observ, să înțeleg, să cunosc. În plus, de fiecare dată am întâlnit oameni muncitori și talentați”. Dintre rolurile interpretate pe aceste scene, notăm: Laura Ciobanu (*Arborele genealogic* de Lucia Demetrius); Rachierita din piesa cu același titlu de Ion Luca; Martha (*Neînțelegera* de Albert Camus); Dorina (*Tartuffe*) și Zerbinette (*Viciunile lui Scapin* de Molière); Zenobia (*Nunta din Peruggia* de Al. Kirilescu); Sonia (*Crimă și pedeapsă* după Dostoievski); Voinițkaia (*Unchiul Vanca* de Cehov); Himena (*Cidul de Cornille*); Lia (*Iertarea*) și Ea (*Vinovatul* de Ion Băieșu); Maica Teofana (*Viteazul* de Paul Anghel); Mama (*Procurorul* de Gh. Djagarov); Safta (*Piticul din grădina de vară* de D. R. Popescu); Alice (*Play Strindberg* de Fr. Dürrenmatt).

Ascensiunea Zoei Muscan în ierarhia neoficială (dar, prin aceasta, nu mai puțin rigu-

roasă) a breslei nu s-a produs răsunător, căci natura ei artistică o călăuzește pe căi dificile, abrupte; dar cota cucerită e de înaltă stîmă. Vulcanică în trăire, glacială în expresie, actrița își dăruie fiecare dintre personaje cu o neașteptată, cîteodată neliniștitoare, tușă de mister. Gestul e sobru, reținut, atitudinea exprimă concentrare, vocea joasă se mlădiază în inflexiuni patetice sau relează scurt, metalic: femeile interpretate de Zoe Muscan știu mai mult decît spun, simt mai profund decît o arată...

Confruntarea cu exigentul public bucureștean a găsit-o pregătită, calmă, relaxată. Integrarea în colectivul Teatrului „Bulandra” s-a produs firesc, sub zodia muncii și a buniei înțelegerii. A intrat, din mers, în *Răceala* de Marin Sorescu, iar acum repetă în *Nunta* de Arnold Wesker, rolul doamnei Dawson.

„Doamna Dawson este o englezică oarecare, dintr-o categorie socială neprivilégiată și dintr-o generație mai veche. Ignorată de cei din jur, în special de tineri, se simte frustrată, jignită în orgoliul ei de femeie cu experiență de viață, lovită în sentimentul ei de mamă. Personajul reflectă o fațetă a conflictului dintre generații.

Munca la rol nu este ușoară, în schițab este foarte interesantă, fiindcă trebuie găsite nuanțe și accente în stare să exprime limpede un om căruia, tocmai dimpotrivă, îi vine greu să-și exprime limpede starea, trăirile — o ființă oarecum inhibată, lipsită de uncăla verbului suplu, însingurată. Faptul că lucrez cu un regizor tînăr și talentat cum este Mircea Daneliuc reprezintă cea de-a doua premisă favorabilă, judecînd după cîștigul profesional dobîndit prin colaborarea cu alți regizori tineri și talentați — Dan Micu, Alexa Visarion. Consider întîlnirea cu regizorul de o importanță covârșitoare pentru dezvoltarea capacităților artistice ale oricărui actor; pot spune că, în acest sens, am avut chiar noroc... Una dintre experiențele revelatoare ale carierei mele a fost împrejurarea în care am jent în regia lui Liviu Ciulei (*Play Strindberg*). În acest colectiv de un înalt profesionalism care este colectivul Teatrului „Bulandra”, fiecare zi de repetiție este o bucurie și un stimulent“.

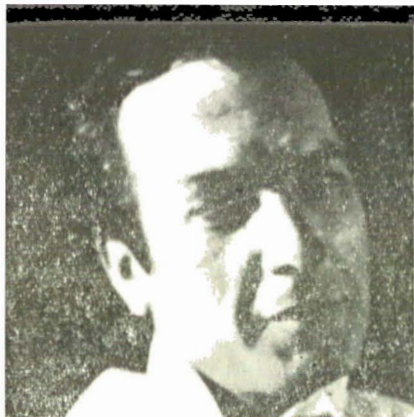
telex-„teatrul“ • telex-„teatrul“ • telex-teatrul“

(Continuare din p. 18)

zență românească peste hotare: în Islanda a avut loc premiera piesei Steaua fără nume de Mihail Sebastian ● În „România literară“ din 22 martie 1979, editorialul este închinat dramaturgiei. Ne-a făcut plăcere să citim rînduri competente și patetice despre dramaturgie ca literatură reprezentativă, în

chiar pagina întii a acestei prestigioase publicații literare. Dar ne-a nedumerit o frază care începe așa: „Scăpată de sub controlul criticii literare... dramaturgia...“ Cum, adică, „scăpată“? Ce fel de „control“? Sperăm să fie doar o frază scăpată de sub controlul condeiului și nu o convingere a editorialistului. ● Luna aprilie nu a cunoscut nici o manifestare tea-

trală de amploare. În schimb, Luna mai ne va aduce Festivalul de teatru politic de la Constanța. ● La „Bulandra“, teatru cu peste șazeci de actori și cu două scene, a avut loc, nu de mult, a cincea premieră a stagiunii: recitalul actorului Florian Pittiș, realizat împreună cu cîntărețul Mircea Vintilă. ● Tînărul actor Nicolae Tuță de

VIITORUL ROL

CONSTANTIN SASSU

Printre actorii care și-au legat destinul artistic de un teatru, modelându-și personalitatea odată cu ființa colectivă a trupeii, Constantin Sassu este ceea ce se cheamă un exemplu reprezentativ. Jucând, din 1952, la Teatrul Național din Craiova, el s-a integrat tradiției instituției, cucurindu-și, totodată, un loc al său, definindu-și un gen, potrivit cu datele proprii, pe care a știut să și le cultive și să și le valorifice. Prezența sa secnică, caracterizată în primul rînd prin prestanță, nu e, însă, rece și ostentativă, ci, dimpotrivă, plăcută, învăluitoare. Uzînd cu distincție și cu măsură de atul farmecului personal, Constantin Sassu a jucat îndeeșeli roluri care puneau problema raportului dintre aparențe și veritabila natură a personajului. Citeodată ispitit să eludeze dramatismul, actorul compensează prin eleganța cu care sugerează intenții, deschideri ale interpretării. Din „fișă” sa, prea înțesată pentru spațiul de care dispunem, citim doar : Ștefan (*Jocul de-a vacanța* de Mihail Sebastian); Marcello Mariani (*Act venețian*) și Matei Boiu (*Suflete tari* de Camil Petrescu); Cezar (*Cezar și Cleopatra* de G. B. Shaw); Orsino (*A*

12-a noapte de Shakespeare); Ernesto Roma (*Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită* de Bertolt Brecht); Tito Belcredi (*Henric al IV-lea* de Luigi Pirandello); Emil Vlăscceanu (*Simple coincidențe* de Paul Everac); Varga (*O sărbătoare princiară* de Teodor Mazilu); Mihalache Dometie (*Clipa* de Virgil Stoenescu, după romanul lui Dinu Săraru).

„Mă aflu în fața unui rol pe care îl socotesc un examen artistic, în piesa *Seară de taină* (*Covor oltenesc*) de I. D. Sirbu. Am mai jucat în piese ale dramaturgului craiovean, pe care îl prețuiesc nemărginit, pentru concepția sa creatoare. În schimb, lucrez pentru prima oară sub îndrumarea regizorală a lui Dan Alexandrescu.

Generalul Leoneanu este un erou dramatic complex și complet. Prototipul militarului lucid, onest, brav, intransigent (față de sine însuși, în primul rînd), el este, mai presus de toate, un patriot ce-și urmează drumul drept al propriei credințe. Mișcările sale sufletești sînt nuanțate și firești. Autorul îl investeste cu misiunea de reprezentant al simțirii românești, care, prin tradiție, este impregnată de omenie, de spiritul dreptății, de conștiința demnității naționale și de idealul echității sociale, respingînd arbitrariul și vestejind crima de orice fel.

Sînt preocupat de răspunderea artistică legată de întruparea acestui personaj, într-o piesă care va participa la omagierea eroilor de la 23 August; datorăm infinită recunoștință celor care au făcut posibilă intrarea țării într-o nouă zodie istorică. Nu mai simple sînt problemele pe care mi le pune, paralel, pe platoul de filmare, universitarul patriot Dan Bogdan, în filmul *Ioanide*.

Momentul coincide cu un mic jubileu personal; mă bucur că acesta va fi marcat de un act de angajare artistică și umană, într-o piesă și într-un spectacol care-și propun să sublinieze prezența teatrului craiovean în Festivalul național „Cîntarea României.”

Maria Marin

telex-„teatrul“ • telex-„teatrul“ • telex-teatrul“

la Teatrul Bacovia din Bacău are un băiețel pe care-l cheamă Amza. De ce? Fiindcă Amza Pellea i-a îndrumat primii pași pe scenă fericitului tată. ● Profesorul Dem Rădulescu joacă la patru teatre bucureștene: la Național (Svejk, Să nu-ți faci prăvălie cu scara), la „Bulandra” (O scrisoare pierdută), la Mic (Zbor de sticleți) și

la „Ion Vasilescu” (Siciliana și Bomba zilei). ● Direcția de specialitate din Consiliul Culturii și Educației Socialiste ne informează că secretariatele literare ale teatrelor pot solicita spre consultare următoarele texte, aflate în variante de lucru apropiate de cele definitive: O șansă pentru fiecare de Radu F. Alexandru, Duminica inoro-

gului de Dan Stoica, Ultima minune a lumii de Dimitrie Roman și Alexandru Pop, Belvelere de Mihai Duțescu și Referat pentru aprobare fericirea de Nicuță Tănase. În ceea ce ne privește, vom continua să vă informăm despre tot ce se ivește nou în materie de dramaturgie originală.

Faima